

Pojęcia kluczowe: CBAM, prawo Unii Europejskiej, Fitfor55

Natalia Kozłowska

Mechanizm dostosowania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM) – teoria a rzeczywistość

ABSTRAKT

W artykule zostały poruszone podstawowe informacje i kwestie związane z nowymi regulacjami Unii Europejskiej, tj. mechanizmem dostosowania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM). Od 1.10.2023 r. na określone podmioty zostały nałożone nowe obowiązki, których realizacja wymaga dużego zaangażowania. Co ważne, od 1.01.2026 r. obowiązki te zostaną w znacznym stopniu rozszerzone. W pracy zostaną również przedstawione cele wprowadzenia mechanizmu CBAM i możliwy wpływ tych regulacji na środowisko. Celem niniejszego artykułu jest dokonanie analizy nowych obowiązków związanych z regulacją CBAM i zaprezentowanie problemów praktycznych dla podmiotów zaangażowanych oraz przedstawienie wniosków *de lege ferenda* w zakresie koniecznych zmian w tych regulacjach.

I. WPROWADZENIE

Od 1.10.2023 r. w życie weszła część przepisów dotyczących mechanizmu CBAM, czyli mechanizmu dostosowania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂. Od tego czasu obowiązuje okres przejściowy, który ma być pewnego rodzaju przygotowaniem na wejście w życie już 1.01.2026 r. okresu docelowego. Mechanizm CBAM niesie za sobą wiele nowych obowiązków dla określonych w unijnych przepisach podmiotów, które to obowiązki w praktyce niekiedy wydają się trudne do zrealizowania. Celem wprowadzenia regulacji CBAM była przede wszystkim redukcja emisji gazów cieplarnianych i poprawa środowiska naturalnego. Regulacja ta jest wynikiem wieloletnich planów i założeń organów Unii Europejskiej, jednak ten doniosły cel, jaki przyświeca mechanizmowi, niesie za sobą wiele wątpliwości i problemów, które wyszły na jaw już po kilkumiesięcznym obowiązywaniu przepisów dotyczących CBAM.

W trakcie przedmiotowych analiz w zakresie problematyki nowych regulacji CBAM z uwzględnieniem zaprezentowania celów tej regulacji, podstawowych obowiązków prawnych i uwzględnienia problematyki, która pojawia się w praktycznym zastosowaniu przepisów CBAM, zastosowano metodę formalno-dogmatyczną w celu analizy aktów prawa powszechnie obowiązującego na poziomie unijnym, jak również wykorzystano metodę teoretycznoprawną w celu analizy warstwy pojęciowej oraz definicyjnej. W pewnym zakresie użyto również metody *case study* przez zaprezentowanie wątpliwości i problemów, jakie spotykane są już w praktycznym stosowaniu przepisów prawa, proponując jednocześnie określone rozwiązania.

Celem niniejszego artykułu jest dokonanie analizy nowych obowiązków związanych z regulacją CBAM i zaprezentowanie problemów praktycznych dla podmiotów zaangażowanych oraz przedstawienie wniosków *de lege ferenda* w zakresie koniecznych zmian regulacji CBAM.

II. MECHANIZM CBAM I CELE JEGO WPROWADZENIA

Mechanizm CBAM został wprowadzony poprzez rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z 10.05.2023 r. ustanawiające mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂¹ i uzupełniony poprzez Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1773 z 17.08.2023 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 w odniesieniu do obowiązków sprawozdawczych do celów mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ w okresie przejściowym². Mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ to instrument, którego głównym celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych³. Ma głównie przeciwdziałać ucieczce emisji, tzn. ma zminimalizować i zapobiegać przenoszeniu wysokoemisyjnych produkcji poza granice Unii Europejskiej w celu zmniejszenia kosztów produkcji. Powyższe zatem jest ściśle powiązane z ochroną środowiska i zachodzącymi zmianami klimatycznymi, poprzez dążenie do wyrównania kosztów emisji dwutlenku węgla w stosunku do produktów importowanych. Mechanizm CBAM ma być również zachętą dla przedsiębiorstw do stosowania mniej emisyjnych

1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z 10.05.2023 r. ustanawiające mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (Tekst mający znaczenie dla EOG), OJ L 130, 16.05.2023, p. 52–104, dalej: rozporządzenie CBAM.

2 Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1773 z 17.08.2023 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 w odniesieniu do obowiązków sprawozdawczych do celów mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ w okresie przejściowym, OJ L 228, 15.09.2023, p. 94–195, dalej: rozporządzenie wykonawcze CBAM.

3 Zob. również J. Matarewicz, *Graniczny podatek węglowy (CBAM) od 1 października 2023 r.*, LEX/el. 2023.

technologii w produkcji i – co ważne – powiązany jest ze stopniowym wycofywaniem bezpłatnych uprawnień w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji⁴.

III. MECHANIZM CBAM I JEGO ETAPY

Mechanizm CBAM będzie wprowadzany poprzez dwa etapy. Pierwszy etap przejściowy, który rozpoczął się 1.10.2023 r. i zakończy się 31.12.2025 r., oraz drugi etap docelowy, który rozpocznie się 1.01.2026 r.

Regulacje CBAM dotyczą przede wszystkim importu na obszar celny Unii Europejskiej pewnych określonych towarów, które pochodzą z państw trzecich, tj. z państw poza obszarem celnym Unii, w sytuacji, gdy towary te lub produkty przetworzone powstałe z tych towarów w wyniku procedury uszlachetniania czynnego zgodnie z oddzielnymi przepisami są przywożone na obszar celny Unii⁵. Regulacjami CBAM objęte są aktualnie towary z takich sektorów, jak: żeliwo i stal, aluminium, energia elektryczna, cement, nawozy i chemikalia (wodór). Szczegółowy ich wykaz znajduje się w załączniku I do rozporządzenia CBAM. Zdaniem organów Unii Europejskiej to ww. towary są najbardziej narażone na ryzyko ucieczki⁶. Przy czym nie należy zapomnieć o tym, że zakres towarów objętych mechanizmem CBAM będzie stopniowo rozszerzany⁷, co wydaje się zasadne w celu osiągnięcia zamierzonych celów klimatycznych. Analiza i identyfikacja, które dokładnie towary zostały objęte mechanizmem CBAM, odbywa się poprzez wykorzystanie Nomenklatury scalonej^{8,9}. Tym samym kluczowa staje się znajomość ośmiocyfrowych kodów Nomenklatury (tzw. kody CN) importowanych towarów, gdzie w następstwie przyrównania ich do działu czy pozycji wymienionych w ww. załączniku będzie możliwe określenie, czy dany wyrób jest towarem CBAM. Przy czym do niektórych towarów, mimo posiadania przez nie stosownego kodu CN, nie zawsze będą miały zastosowanie regulacje CBAM. Dla przykładu wyłączone zostają towary o niewielkiej wartości, tj. gdy wartość towaru na przesyłkę nie przekracza 150 Euro¹⁰. Podobnie regulacje CBAM nie będą miały zastosowania do towarów CBAM pochodzących z niektórych krajów (Norwegia, Szwajcaria) lub terytoriów

4 Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.10.2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE, Dz.U. L 275 z 25.10.2003 r., s. 32.

5 Zob. art. 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia CBAM.

6 Zob. pkt 31 i 32 preambuły do rozporządzenia CBAM.

7 Zob. m.in. pkt 65 preambuły do rozporządzenia CBAM.

8 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2658/87 z 23.07.1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej, Dz.U. L 256 z 7.09.1987r., s. 1.

9 „(...) systemem kodowania UE, obejmującym kody Systemu Zharmonizowanego (HS) z dalszymi podpodziałami UE. Służy ona wspólnej taryfie celnej UE (...)", <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/nomenklatura-scalona-0>

10 Zob. art. 2 ust. 3 rozporządzenia CBAM.

(Helgoland, Livigno)¹¹. Co więcej, w okresie przejściowym przewidziano dodatkowe wyłączenia, tj. regulacje CBAM nie dotyczą produktów przetworzonych powstałych w wyniku procedury uszlachetniania biernego, zgodnie z oddzielnymi przepisami, czy towarów kwalifikujących się jako towary powracające zgodnie z oddzielnymi przepisami¹². Kluczowym pojęciem na gruncie mechanizmu CBAM są emisje wbudowane, czyli emisje gazów cieplarnianych wydzielanych przy produkcji towarów, które trzeba będzie raportować. Na emisje wbudowane składają się: emisje bezpośrednie¹³, które powstają w procesie produkcji, oraz emisje pośrednie¹⁴, pochodzące z wytwarzania energii elektrycznej zużywanej podczas produkcji. To właśnie zdobycie informacji o ww. emisjach wbudowanych będzie stanowiło wyzwanie dla podmiotów objętych przepisami CBAM i zarazem będzie jednym z głównych obowiązków w zakresie regulacji CBAM. Przy czym obowiązki te należy rozróżnić na etap przejściowy i docelowy.

IV. OKRES PRZEJŚCIOWY MECHANIZMU CBAM

W okresie przejściowym, który rozpoczął się w ubiegłym roku (1.10.2023 r.), główne obowiązki spoczywają na importerach lub pośrednich przedstawicielach celnych, czyli na zgłaszających objętych obowiązkiem sprawozdawczym¹⁵. Okres ten ma być dla podmiotów objętych tym mechanizmem czasem do stosownego i dobrego przygotowania się na okres docelowy, a dla organów ma stanowić podstawę do zgromadzenia bardziej szczegółowych danych w zakresie importowanych towarów. Dane zgromadzone w okresie przejściowym mają pomóc w określeniu stosownej metodyki monitorowania i następnie raportowania emisji wbudowanych w okresie od 1.01.2026 r.

Głównym obowiązkiem ciążącym na importerach lub pośrednich przedstawicielach celnych w okresie przejściowym jest składanie kwartalnych sprawozdań CBAM, zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego CBAM, w terminie nie później niż miesiąc od zakończenia danego kwartału. Przy czym kluczową datą dla realizacji obowiązków sprawozdawczych będzie data dopuszczenia tego towaru do obrotu na obszarze celnym UE (a w przypadku uszlachetniania czynnego będzie to data dopuszczenia do obrotu produktu).

¹¹ Zob. załącznik III do rozporządzenia CBAM.

¹² Zob. art. 34 ust. 2 rozporządzenia CBAM.

¹³ Zgodnie z art. 3 pkt 21 rozporządzenia CBAM emisje bezpośrednie to emisje pochodzące z procesów produkcji towarów, w tym emisje pochodzące z wytwarzania ogrzewania i chłodzenia zużywanych podczas procesów produkcyjnych, niezależnie od miejsca wytwarzania ogrzewania lub chłodzenia.

¹⁴ Zgodnie z art. 3 pkt 34 rozporządzenia CBAM emisje pośrednie to emisje pochodzące z wytwarzania energii elektrycznej zużywanej w procesach produkcji towarów, niezależnie od miejsca wytwarzania zużywanej energii elektrycznej.

¹⁵ Zob. art. 2 pkt 1 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

Informacje, jakie powinny zostać przekazane w sprawozdaniu CBAM, zostały wymienione w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego CBAM. Jak można zaobserwować, ilość danych tam wskazanych jest nie tylko znaczna, ale co ważne, bez głębszego zagłębienia się w przepisy, nie jest możliwe zrozumienie wszelkich terminów tam wskazanych. W sprawozdaniach tych należy ująć m.in. ilość przywiezionych towarów CBAM, ich kraj pochodzenia, dane o operatorze¹⁶ i instalacji¹⁷, dane dotyczące emisji wbudowanych czy informacje dotyczące należnej opłaty za emisję gazów cieplarnianych, która została uiszczona w kraju pochodzenia. Mimo iż w rozporządzeniu wykonawczym CBAM określono szereg danych, które powinny zostać wyszczególnione w sprawozdaniu CBAM, to nie wszystkie informacje są obowiązkowe do przekazania od samego początku wejścia w życie okresu przejściowego.

W rozporządzeniu wykonawczym CBAM określono, w jaki sposób (m.in. jakie metodyki monitorowania powinny zostać wybrane) powinno się wyliczać emisje wbudowane, bazując na rzeczywistych wartościach¹⁸. W pierwszych okresach przewidziano jednak możliwość skorzystania z pewnych uproszczeń. Do 31.07.2024 r. w przypadku braku stosownych informacji podmioty mogą zastosować wartości domyślne udostępnione przez organy Unii Europejskiej¹⁹. W praktyce oznacza to, że znacznie prostsze staje się wyliczenie emisji wbudowanych, jednak w dalszym ciągu konieczne jest posiadanie informacji m.in. o ilości przywiezionych towarów CBAM (ich masie netto lub w przypadku energii elektrycznej ilości w MWh), kraju ich pochodzenia, kodzie CN czy pewnych podstawowych informacji o operatorze i instalacji, z której pochodzą towary CBAM. Powyższe uproszczenie należy ocenić pozytywnie, ponieważ nie wywołuje u podmiotów zobowiązanych efektu „rzucania na głęboką wodę” i daje możliwość zaznajomienia się z przepisami i funkcjonowaniem rejestru przejściowego CBAM. W dalszej fazie do 31.12.2024 r. emisje wbudowane mogą być określone z wykorzystaniem innych metodologii, jeżeli zapewniają one podobny zakres i poziom dokładności danych²⁰. Jako trzecie uproszczenie na dalszych etapach raportowania CBAM pozostaje możliwość oparcia się jedynie do 20% całkowitej wielkości emisji wbudowanych²¹ z towarów złożonych na wartościach szacunkowych udostępnionych przez operatorów instalacji. Teoretycznie wydaje się, że powyższe jest dobrym rozwiązaniem, w szczególności w przypadku braku możliwości uzyskania stosownych danych od producentów czy dostawców, jednak w dalszym ciągu pozostaje pytanie, czy taki zakres procentowy będzie wystarczający. Obecnie nie jest niestety do

16 Zgodnie z art. 3 pkt 31 rozporządzenia CBAM to osoba, która eksploatuje lub kontroluje instalację w państwie trzecim.

17 Zgodnie z art. 3 pkt 30 rozporządzenia CBAM oznacza to stacjonarną jednostkę techniczną, w której prowadzony jest proces produkcji.

18 Zob. art. 4 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego CBAM i załącznik III do rozporządzenia wykonawczego CBAM.

19 Zob. art. 4 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

20 Zob. art. 4 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

21 Zob. art. 5 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

końca wiadomo, w jaki sposób zastosować ww. uproszczenie w praktyce. W tym zakresie podmioty będą musiały poczekać na pewne wyjaśnienia ze strony organów Unii Europejskiej lub Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami²², który został wyznaczony jako organ właściwy do działań związanych z regulacjami CBAM²³. Z perspektywy podmiotowej główny ciężar wypełniania obowiązków CBAM formalnie spoczywa na importerach czy pośrednich przedstawicielach celnych. Jednak zupełnie inaczej wygląda to w praktyce, bowiem bez otrzymania konkretnych danych od operatora instalacji czy dostawcy towarów CBAM nie będzie możliwe prawidłowe uzupełnienie sprawozdania kwartalnego CBAM, o czym szczegółowo mowa w dalszej części.

Podmioty, które są zobowiązane do złożenia sprawozdań CBAM, powinny uprzednio uzyskać dostęp do rejestru przejściowego CBAM²⁴, czyli elektronicznego systemu, bowiem za jego pośrednictwem możliwe jest m.in. złożenie kwartalnego sprawozdania CBAM. Co ważne, kwortalne sprawozdania CBAM składane są elektronicznie, aczkolwiek nie jest do tego wymagane posiadanie specjalnego podpisu elektronicznego, co należy ocenić pozytywnie, bowiem nie nakłada to kolejnych, nowych obowiązków. Uzyskanie dostępu do ww. rejestru w Polsce odbywa się poprzez Platformę Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych²⁵. Cały proces składa się z wielu etapów, tj. m.in. utworzenia konta osoby fizycznej, udzielenia stosownych pełnomocnictw (z konkretnymi uprawnieniami), zarejestrowania danych firmy (w przypadku braku), zarejestrowania (zaktualizowania) reprezentacji firmy na platformie PUESC. Po uzyskaniu dostępu do rejestru przejściowego CBAM dla uproszczenia i ułatwienia uzupełniania kwartalnych sprawozdań ważne jest nie tyle zapoznanie się z całym rejestrem, ile uzupełnienie pewnych stałych danych o operatorach czy instalacjach, dzięki czemu na etapie wypełniania sprawozdań CBAM możliwe będzie posłużenie się już wprowadzonymi uprzednio danymi, co ma znaczenie w szczególności, kiedy m.in. podmioty raportują przywóz różnych towarów CBAM od tego samego operatora. Co ważne, sprawozdania CBAM mogą zostać zmodyfikowane po ich wysyłce, w okresie do dwóch miesięcy od zakończenia danego kwartału sprawozdawczego. Wyjątkowo za dwa pierwsze okresy sprawozdawcze, tj. za IV kwartał 2023 r. i I kwartał 2024 r., możliwe jest dokonanie ich modyfikacji, aż do 31.07.2024 r.²⁶. Nie jest to

22 Dalej jako: KOBIZE. Zgodnie z art. 11 rozporządzenia CBAM „Każde państwo członkowskie wyznacza właściwy organ do wypełniania funkcji i obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia i powiadamia o tym fakcie Komisję”. W Polsce takim organem wybranym na okres przejściowy jest KOBIZE (https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/5595ce5b-9fd-2-42f6-9908-ed6325338ffa_en?filename=20240220%20Updated%20provisional%20list%20of%20NCAs%20for%20CBAM.pdf&preflang=pl). Wybór właściwego organu należy do zadań stosownych krajów Unii Europejskiej, co jest powiązane z realizacją zasady autonomii instytucjonalnej państw członkowskich.

23 Provisional list of National Competent Authorities (NCAs) for the Carbon Border Adjustment Mechanism As of 19 March 2024, https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_pl (dostęp: 5.05.2024 r.).

24 Zob. art. 10 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

25 <https://puesc.gov.pl/> (dostęp: 5.05.2024 r.).

26 Zob. art. 9 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

jednak koniec możliwości dokonania zmian, bowiem na uzasadniony wniosek złożony do KOBIZE możliwe jest uzyskanie zezwolenia na ponowne złożenie sprawozdania CBAM lub jego korektę po upływie powyższych terminów w ciągu roku od zakończenia danego kwartału²⁷. Powyższe nie powinno jednak tworzyć pośród podmiotów zobowiązanych przeświadczenia, że możliwe jest podanie w sprawozdaniu niepełnych lub niewłaściwych danych, bowiem nie należy zapominać o należytej staranności i przewidzianych w rozporządzeniach CBAM karach pieniężnych.

Okres przejściowy jest etapem, w którym obowiązki są jedynie czysto formalne, bowiem nie występuje jeszcze konieczność dokonywania opłat, co znacznie odróżnia okres przejściowy od okresu docelowego.

V. CZY W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM PRZEWIDZIANE SĄ KARY PIENIĘŻNE?

Dla podmiotów zaangażowanych w regulacje CBAM kluczowe jest również odnalezienie odpowiedzi na pytanie, czy jakiegokolwiek uchybienia lub całkowity brak podjęcia stosownych działań wiąże się z negatywnymi konsekwencjami, takimi jak nałożenie kary finansowej. Otóż właściwe organy Unii Europejskiej mają uprawnienie do przeprowadzenia kontroli złożonych sprawozdań CBAM, dlatego w sytuacji uznania sprawozdania CBAM za niekompletne lub nieprawidłowe Komisja Europejska przekaze do KOBIZE stosowne informacje²⁸. W dalszej kolejności to ww. polski organ dokona oceny i przeglądu sprawozdań CBAM w zakresie informacji przekazanych przez Komisję. Taka weryfikacja ze strony organów Unii Europejskiej ma zapewnić skuteczność mechanizmu CBAM, co wydaje się rozsądne i konieczne w celu realizacji założonych celów. W okresie przejściowym lub po jego zakończeniu przed jakimkolwiek nałożeniem kary pieniężnej KOBIZE może wszcząć procedurę korekty w razie nieprzedłożenia sprawozdania CBAM lub złożenia niekompletnego czy nieprawidłowego sprawozdania CBAM. Informacje o wszczęciu procedury korekty otrzymuje odpowiednio importer lub pośredni przedstawiciel celny. To jednak dopiero brak podjęcia stosownych działań (brak złożenia korekty sprawozdania lub jego nieprzedłożenie) będzie równoznaczny z możliwością nałożenia na taki podmiot kary pieniężnej, która ma być skuteczna, proporcjonalna i odstraszająca²⁹. Obecnie kara pieniężna nie została określona sztywno, a przewidziano pewien jej zakres – za tonę niezgłoszonych emisji może zostać nałożona kara od 10 do 50 EUR. Prawdopodobnie kara ta ma zostać naliczana z uwzględnieniem wartości domyślnych.

Zgodnie z preambułą do rozporządzenia CBAM „Państwa członkowskie powinny nakładać kary za naruszanie przepisów niniejszego rozporządzenia i zapewnić

27 Zob. art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego CBAM.

28 Zob. art. 12 i n. rozporządzenia wykonawczego CBAM.

29 Zob. art. 35 ust. 5 rozporządzenia CBAM.

egzekwowanie takich kar” oraz preambułą Rozporządzenia wykonawczego CBAM „Orientacyjny zakres kar, jakie należy nałożyć na zgłaszającego objętego obowiązkiem sprawozdawczym, który nie dopełnił obowiązków sprawozdawczych, powinien opierać się na wartościach domyślnych udostępnionych i opublikowanych przez Komisję na okres przejściowy w odniesieniu do emisji wbudowanych, których nie zgłoszono”, co oznacza, że wymierzanie kar należy do zadań poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej. W związku z tym, w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pojawił się nowy projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji oraz ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (numer projektu: UC38³⁰). Planowana data przyjęcia projektu przez Radę Ministrów to III kwartał 2024 r.

Jak można przeczytać w oznaczeniu celu projektu ustawy CBAM: „Projektowana regulacja ma zapewnić stosowanie przepisów prawa Unii Europejskiej w zakresie odnoszącym się do okresu przejściowego funkcjonowania mechanizmu CBAM”. W związku z tym to zapewne w powyższym projekcie również zostaną uregulowane konkretne zapisy dotyczące kar za nieprzestrzeganie przepisów CBAM. Biorąc pod uwagę charakter przewidzianych w rozporządzeniach CBAM kar pieniężnych i składając na polskie regulacje, można wskazać, że będą one uznane za administracyjne kary pieniężne, o których mowa w art. 189a i n. ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³¹, tj. sankcje o charakterze pieniężnym, nakładane przez organ administracji publicznej za określone naruszenia przepisów CBAM. Kary zatem powinny być nakładane na określony podmiot w formie decyzji administracyjnej.

VI. OKRES DOCELOWY MECHANIZMU CBAM

W okresie docelowym niemożliwy będzie przywóz towarów objętych CBAM bez posiadania statusu upoważnionego zgłaszającego CBAM³², co powinno uniemożliwić obchodzenie regulacji CBAM. W celu uzyskania takiego statusu konieczne będzie dokonanie stosownej rejestracji w rejestrze CBAM. Od 1.01.2026 r. również jednym z obowiązków nałożonych na upoważnionych zgłaszających CBAM będzie raportowanie emisji gazów cieplarnianych, które zostały wygenerowane podczas produkcji towarów objętych mechanizmem CBAM. W tym okresie jednak realizacja tego obowiązku będzie wyglądać inaczej. Emisje będą raportowane w rocznych deklaracjach

30 <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-systemie-zarzadzania-emisjami-gazow-cieplarnianych-i-innych-substancji-oraz-ustawy-o-systemie-handlu-uprawnieniami-do-emisji-gazow-cieplarnianych>, dalej: projekt ustawy CBAM.

31 Ustawa z 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 572).

32 Zob. art. 4 rozporządzenia CBAM.

CBAM³³ (składanych do dnia 31 maja każdego roku, a po raz pierwszy w roku 2027 na rok 2026), które swym zakresem będą obejmować:

- ilość poszczególnych towarów CBAM przewiezionych w poprzednim roku,
- całkowity poziom emisji wbudowanych związanych z towarami,
- liczbę certyfikatów CBAM do umorzenia, która odpowiada całkowitej wielkości emisji wbudowanych.

Do dnia 31 maja każdego roku (a po raz pierwszy w roku 2027 na rok 2026) upoważniony zgłaszający CBAM będzie miał obowiązek przekazać do umorzenia za pośrednictwem rejestru CBAM certyfikaty CBAM w liczbie odpowiadającej emisjom wbudowanym. Certyfikaty w odpowiedniej ilości powinny znajdować się na koncie upoważnionego zgłaszającego CBAM w rejestrze CBAM i będą zakupywane po cenach bazujących na cotygodniowej cenie aukcyjnej EU ETS. Powyższe tym samym wiąże się z koniecznością ponoszenia stosownych opłat, co odróżnia ten okres od etapu przejściowego. Podmioty zobowiązane dlatego powinny stopniowo przygotowywać się na konieczność ponoszenia dodatkowych ciężarów finansowych. Można dlatego spodziewać się, że okres docelowy CBAM przełoży się na wzrost cen towarów objętych CBAM, które zostaną dopuszczone do obrotu na terytorium Unii Europejskiej.

Kluczowe w systemie docelowym CBAM jest to, że upoważnieni zgłaszający będą mogli uwzględnić faktycznie poniesione opłaty za wyemitowane gazy cieplarniane, które zostały poniesione w państwie pochodzenia. W pierwszych latach uwzględniane również będą przydzielone bezpłatne uprawnienia w systemie EU ETS³⁴, które pomniejszą liczbę certyfikatów CBAM.

Naruszenie obowiązku rozliczania emisji będzie zagrożone nałożeniem kar pieniężnych przewidzianych w rozporządzeniu CBAM i może doprowadzić do cofnięcia statusu upoważnionego zgłaszającego, a zatem do braku możliwości dalszego importowania towarów objętych CBAM na obszar celny UE. Dodatkowo w tym okresie będzie występowała osoba akredytowana³⁵, która będzie zobowiązana do weryfikacji wyliczeń związanych z emisjami wbudowanymi. Pojawi się również obowiązek prowadzenia stosownej ewidencji³⁶ zawierającej informacje wymagane do wyliczenia emisji wbudowanych.

33 Zob. art. 6 rozporządzenia CBAM.

34 Europejski system handlu uprawnieniami do emisji, ang. European Union Emissions Trading System, dalej: EU ETS.

35 Zob. art. 8, art. 18 rozporządzenia CBAM.

36 Zob. art. 7 ust. 5 rozporządzenia CBAM.

VII. WĄTPLIWOŚCI CO DO MECHANIZMU CBAM

Mechanizm CBAM nie jest rozwiązaniem idealnym. Jak zaznacza A. Pirlot, regulacje granicznego podatku węglowego powinny objąć również towary eksportowane³⁷. S. Lowe wskazał natomiast na niebezpieczeństwo zwiększenia się różnic pomiędzy krajami rozwiniętymi a krajami rozwijającymi się³⁸. Krajom tym bowiem znacznie trudniej będzie „przejsć” na produkcję niskoemisyjną. Autor podkreśla nawet konieczność wyłączenia krajów najsłabiej rozwiniętych z mechanizmu CBAM³⁹. Powyższe słusznie podkreślone wątpliwości w kontekście wprowadzenia mechanizmu CBAM w szczególności urealnią się w fazie docelowej CBAM, kiedy znaczenie będą miały rzeczywiste dane o emisyjności, z czym będą związane stosowne opłaty. Mechanizm CBAM tak naprawdę będzie dotyczyć niemalże wszystkich krajów nienależących do Unii Europejskiej⁴⁰. Unia Europejska będzie musiała uważnie przeanalizować regulacje CBAM i wziąć pod uwagę wiele aspektów takich jak wolny handel czy wsparcie krajów rozwijających się. Już po przeczytaniu samej preambuły (pkt 77) jest możliwe stwierdzenie, że załącznik nr III, który określa państwa i terytoria wyłączone z regulacji CBAM, będzie rozszerzany, co jednak stanowi pewnego rodzaju wyzwanie. W literaturze przedmiotu wskazywano również na obawy, że graniczny podatek węglowy może być niezgodny z regulacjami WTO, w szczególności w zakresie zasady wolnego handlu⁴¹. Wielu autorów wskazuje również negatywny wpływ i konsekwencje wprowadzenia mechanizmu CBAM dla gospodarki unijnej⁴². Jak zauważają natomiast R. Leal-Arcas, M. Faktaufon, A. Kyprianou, mechanizmowi CBAM głównie sprzeciwiają się Indie, Chiny i kraje Ameryki Łacińskiej, jako główni producenci i eksporterzy towarów o łagodniejszych regulacjach środowiskowych⁴³.

37 A. Pirlot, *Carbon Border Adjustment Measures: A Straightforward Multi-Purpose Climate Change Instrument?*, „Journal of Environmental Law” 2022, t. 34, nr 1, s. 39–41, <https://doi.org/10.1093/jel/eqab028> (dostęp: 5.05.2024 r.).

38 S. Lowe, *The EU’s Carbon Border Adjustment Mechanism: How to Make It Work for Developing Countries*. <https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2021/eus-carbon-border-adjustment-mechanism-how-make-it-work> (dostęp: 5.05.2024 r.).

39 S. Lowe, *The EU’s Carbon...*, s. 2.

40 Z wyjątkiem krajów lub terytoriów określonych w załączniku III do Rozporządzenia CBAM, jak np. Norwegia czy Szwajcaria.

41 J. Englisch, T. Falco, *EU Carbon Border Adjustments for Imported Products and WTO Law*. 2021, pp. 14–75, <https://ssrn.com/abstract=3863038> (dostęp: 5.05.2024 r.); J. Bacchus, *Legal Issues with the European Carbon Border Adjustment Mechanism*; CATO Briefing Paper, No.125; CATO Institute: Washington, WA, USA, 2021; pp. 3–6.

42 G. Magacho, E. Espagne, A. Godi, *Impacts of the CBAM on EU trade partners: consequences for developing countries*, „Climate Policy” 2024/24(2), s. 243–259. J. Englisch, T. Falco, *EU Carbon Border...*; C. Bellora, L. Fontagné, *EU in search of a Carbon Border Adjustment Mechanism*, „Energy Economics” 2023, vol. 123, issue C.

43 R. Leal-Arcas, M. Faktaufon, A. Kyprianou, *A Legal Exploration of the European Union’s Carbon Border Adjustment Mechanism*, (2022), 31, „European Energy and Environmental Law Review”, Issue 4, pp. 227.

VIII. GENEZA CBAM I WPŁYW NA ŚRODOWISKA

Wskazuje się, że CBAM „jako instrument polityki ekologicznej ma cechy podatku ekologicznego, a nie instrumentu rynkowego, jakim jest EU ETS”⁴⁴. Obecnie dużo mówi się o tzw. zielonej transformacji. Pod koniec 2019 roku Komisja Europejska przedstawiła Europejski Zielony Ład⁴⁵, który choć nie był pierwszym projektem środowiskowym, znacznie wpłynął na wzmocnienie i rozszerzenie ochrony środowiska⁴⁶. Jednym z elementów Europejskiego Zielonego Ładu były „bardziej ambitne cele klimatyczne UE na lata 2023 i 2050”. W praktyce Unia Europejska postawiła za cel zredukowanie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o 55%, z czym miały się wiązać ustalone opłaty za emisję gazów cieplarnianych. Takie działanie zdaniem organów unijnych zachęci „konsumentów i przedsiębiorstwa do zmiany zachowań oraz ułatwi wzrost zrównoważonych inwestycji publicznych i prywatnych”⁴⁷. Szczegółowe regulacje w zakresie realizacji ww. celu zostały opisane w dokumencie Fitfor55 (Gotowi na 55).

Pakiet Fitfor55 to bogata inicjatywa legislacyjna, mająca na celu zmianę obowiązujących przepisów i utworzenie nowych regulacji prawnych w kwestiach środowiskowych. Na pakiet ten składa się m.in. zmiana unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, określone normy emisji CO₂ dla samochodów osobowych i dostawczych, wprowadzenie zrównoważonych paliw lotniczych, zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz wreszcie sam mechanizm CBAM^{48,49}.

Jednym z założeń mechanizmu CBAM jest zminimalizowanie emisji dwutlenku węgla poprzez zachętę dla producentów poza Unią Europejską do stosowania bardziej prośrodowiskowych i mniej emisyjnych metod produkcji. W przypadku bowiem stosowania bardziej emisyjnych metod koszt importu towarów CBAM na rynek europejski będzie znacznie wyższy. To tym samym może zachęcać przyszłych i obecnych kontrahentów do poszukiwania alternatywnych producentów takich towarów.

44 A. Sosnowska, M. Pyrka, R. Jeszke, *Wprowadzenie podatku granicznego od emisji gazów cieplarnianych (CBAM) jako nowego instrumentu polityki klimatycznej UE i jego potencjalne skutki ekonomiczne dla Polski*, s. 156, studiabas.sejm.gov.pl

45 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejski Zielony Ład, Document 52019DC0640, COM(2019) 640 final (dostęp: 5.05.2024 r.); dalej: Europejski Zielony Ład.

46 Zob. również M. Stoczkiewicz, *Europejski Zielony Ład – nowe prawo klimatyczne Unii Europejskiej (w:) Prawo ochrony klimatu w kontekście praw człowieka*, Warszawa 2021.

47 Europejski Zielony Ład.

48 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_3541

49 Przykładem polskiego prawodawstwa wpisującego się w założenia i zamysł pakietu FitFor55 są m.in.: strefy czystego transportu uregulowane w art. 39 z 11.01.2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 875), czy kolorowe certyfikaty, czyli różnego rodzaju certyfikaty energetyczne, które są wsparciem dla producentów energii elektrycznej – co w literaturze zostało określone mianem „ekologicznych walorów giełdowych” w kontekście „ekologicznego rynku kapitałowego” (K. Zacharzewski, *W sprawie pojęcia ekologicznego rynku kapitałowego*, „PPOS” 2016/2, s. 9–28).

Wprowadzenie mechanizmu CBAM ma przeciwdziałać ucieczce producentów do krajów o niższych wymogach środowiskowych, co niweczyłoby sens wszelkich działań klimatycznych. Należy jednak stwierdzić, że graniczny podatek węglowy CBAM jest jednym z wielu narzędzi do realizacji założeń pakietu FitFor55 i realizacji założeń polityki klimatycznej Unii Europejskiej.

Mechanizm ten jest również odpowiedzią na Europejski system handlu uprawnieniami do emisji EU ETS. Podmioty w ramach EU ETS mają rozliczać wygenerowaną emisję gazów cieplarnianych poprzez nabycie i następnie umorzenie uprawnień do emisji (z uwzględnieniem darmowych uprawnień do emisji). Jak wskazuje się w Preambule w rozporządzeniu CBAM, „bezpłatny przydział uprawnień w ramach EU ETS dla instalacji osiągających największą wydajność był instrumentem polityki mającym przeciwdziałać ryzyku ucieczki emisji w niektórych sektorach przemysłu. Jednak w porównaniu ze sprzedażą wszystkich uprawnień na aukcji taki przydział bezpłatnych uprawnień osłabia sygnał cenowy z systemu, a zatem negatywnie wpływa na zachęty do inwestowania w dalsze ograniczanie emisji gazów cieplarnianych”. System ten „generuje jednak również niepożądane zjawiska uboczne. Nakładanie opłaty za emisje gazów cieplarnianych na producentów w EU ETS powoduje tym większe zmniejszanie się ich konkurencyjności, im wyższa jest cena uprawnień”⁵⁰. Odpowiedzią na powyższe i rozwiązaniem tego ma być właśnie mechanizm CBAM.

CBAM składa się na pewną całość pakietów prośrodowiskowych i jest małym krokiem do realizacji założeń zielonej Europy. Skutki tego będą zapewne dostrzeżone za kilka, może kilkanaście lat. Nie powinno się jednak tracić z pola widzenia tego, że jest to jedynie niewielki wpływ na ogólnoswiatowy stan środowiska naturalnego. Zmiany bowiem powinny być wdrażane na poziomie nie tylko europejskim, co nie jest celem prostym do osiągnięcia. Jak wskazuje F. Grzegorzcyk: „osiągnięcie jakichkolwiek sensownych rezultatów klimatycznych poza UE budzi poważne wątpliwości («ucieczka emisji»), a kluczowy jest globalny charakter emisji gazów cieplarnianych”⁵¹. Jak zaznaczają natomiast J. Zhong oraz J. Pei: „skuteczność CBAM w zapobieganiu ucieczce emisji w dużej mierze zależy od restrykcyjności polityki. Oznacza to, że im większa zawartość dwutlenku węgla objęta CBAM, im szerszy zakres produktów i im wyższa cena CBAM, tym większa skuteczność w zapobieganiu ucieczce emisji”⁵².

50 A. Sosnowska, M. Pyrka, R. Jeszke, *Wprowadzenie podatku granicznego od emisji gazów cieplarnianych (CBAM) jako nowego instrumentu polityki klimatycznej UE i jego potencjalne skutki ekonomiczne dla Polski*, s. 148, studiabas.sejm.gov.pl.

51 F. Grzegorzcyk, *Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) – kilka refleksji na kanwie Europejskiego Zielonego Ładu* (w:) *Gospodarka w synergii prawa gospodarczego, finansowego i prawnej ochrony środowiska*, red. A. Powałowski, *Economy in the synergy of economic, financial and environmental law*, Legalis 2022.

52 J. Zhong, J. Pei, *Carbon border adjustment mechanism: a systematic literature review of the latest developments*, „Climate Policy”, 2024/24(2), s. 239 (tłumaczenie własne).

Niektóre państwa jednak wskazują, że same rozważają wprowadzenie pewnego rodzaju odpowiednika CBAM w ich krajach⁵³. Ma to na tyle duże znaczenie, że na etapie docelowym konieczne będzie zakupywanie przez importerów certyfikatów, których cena będzie pomniejszona o cenę emisji dwutlenku węgla rzeczywiście zapłaconą w kraju pochodzenia towaru CBAM. Państwa poza rynkiem europejskim mogą zatem być zainteresowane podjęciem działań w zakresie dekarbonizacji przemysłu, co spowoduje, że znaczna część opłat związanych z mechanizmem CBAM „zostanie” w kraju produkcji. Wydaje się nieuniknione, że kraje trzecie będą stopniowo wprowadzać analogiczny system do mechanizmu CBAM w celu zredukowania i zniwelowania wpływu CBAM. Producenci będą bowiem czuli nacisk nie tylko ze strony regulacji unijnych, ale również krajowych do wprowadzenia produkcji mniej emisyjnej, choć należy pamiętać o problematyce krajów najslabiej rozwiniętych.

Obawy budzi jednak to, że z zieloną transformacją związane są liczne obowiązki, nowe regulacje prawne i częściowo nowe opłaty, co może przyczynić się i przyczyni się do zmian klimatycznych, aczkolwiek może wiązać się z licznymi problemami, nadmierną formalnością, w szczególności pośród przedsiębiorców.

IX. PRAKTYCZNE ASPEKTY CBAM

Przedsiębiorstwa zaangażowane w import towarów CBAM powinny podjąć już w okresie przejściowym stosowne kroki do wypełniania obowiązków. W pierwszej kolejności konieczna jest weryfikacja, czy dane przedsiębiorstwo importuje towary, które zostały wymienione w załączniku I do rozporządzenia CBAM, i czy w danym przypadku nie znajdują zastosowania pewnego rodzaju wyłączenia. Pozytywna weryfikacja oznaczać będzie konieczność współpracy z dostawcami czy producentami w zakresie zgromadzenia wszelkich stosownych danych. Ten etap jest szczególnie ważny, bowiem bez niego nie jest możliwe odpowiednie wypełnienie obowiązków CBAM, co w konsekwencji może przełożyć się na nałożenie na importera stosownej kary pieniężnej. Dobrą praktyką w ramach *compliance* będzie również stworzenie odpowiednich procedur w ramach własnego przedsiębiorstwa, w celu zminimalizowania ryzyk naruszeń przepisów CBAM, czy wyznaczenie odpowiednich osób do składania w imieniu przedsiębiorstwa sprawozdań CBAM. Niewykluczonym, a pewnie w niektórych przypadkach wręcz zalecanym działaniem będzie ustanowienie profesjonalnych doradców, którzy nie tylko przejmą realizację obowiązków, ale również będą merytorycznym wsparciem dla importerów.

Sam mechanizm CBAM, jak okazało się w praktyce już w okresie przejściowym, nie jest pozbawiony luk i tworzy wiele problemów dla przedsiębiorców. Graniczny podatek węglowy może wpłynąć i wpłynie pozytywnie na ekosystem, aczkolwiek na

53 <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pl/pdf/2023/11/pl-Net-Zero-Readiness-Report-2023.pdf>

pierwszych etapach jego wdrażania konieczne jest zaangażowanie znacznej ilości ludzi, zarówno w przedsiębiorstwach, jak również wśród organów państwowych i organów Unii Europejskiej, które są zaangażowane w przygotowanie odpowiednich systemów teleinformatycznych do realizacji obowiązków CBAM. Na problematykę kosztowności wdrożenia mechanizmu CBAM zwracają również uwagę B. Lim, K. Hong, J. Yoon, J.I. Chang, I. Cheong⁵⁴. Co ważne, w samej fazie przejściowej znaczne koszty pojawiają się po stronie m.in. importerów czy pośrednich przedstawicieli celnych.

Informacje wymagane do złożenia sprawozdania CBAM są określone m.in. w zgłoszeniu celnym jak m.in. kod CN towarów CBAM, ich masa (netto) czy kraj pochodzenia, jednak w dalszym ciągu kluczowe dane powinny zostać dostarczone przez dostawcę towarów lub bezpośrednio ich producenta. Problematyka w raportowaniu CBAM pojawia się w momencie, kiedy dostawca towarów CBAM/producent nie wyraża woli czy chęci, aby zaangażować się w proces przekazania właściwych danych do importera. Po zapoznaniu się z rozporządzeniem CBAM czy rozporządzeniem wykonawczym CBAM stwierdzić można, że zawarte w tych aktach liczne wzory do wyliczenia emisji wbudowanych są rozbudowane i wymagają zdobycia wielu danych wyjściowych do ich zastosowania. Nie każdy dostawca/producent może chcieć przekazać dane do wypełnienia i złożenia sprawozdania CBAM. Na pewnych etapach ze strony dostawcy/producenta może dojść do obawy naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa. Tym samym powstaje pytanie, czy m.in. importer ma dostęp do ewentualnego wyjścia z takiej sytuacji. Korzystanie bowiem z wartości domyślnych (przygotowanych i udośćnionych przez Unię Europejską) zostało przecież ograniczone czasowo. Najczęściej pojawia się pogląd, że możliwa jest przecież zmiana dostawcy i dokonywanie importu towarów od innego dostępnego na rynku podmiotu. Mechanizmem CBAM zostały jednak objęte sektory takie jak żeliwo i stal, aluminium, cement – zatem może zdarzyć się, że zakup pewnych określonych towarów jest znacznie ograniczony z przyczyn braku podmiotów oferujących takie same czy zbliżone pod kątem właściwości towaru. Importer może też przejawiać chęć współpracy z różnymi względów z konkretnie wybranym dostawcą/producentem. W celu uniknięcia obowiązków CBAM możliwe jest nabywanie towarów na rynku unijnym, tj. od podmiotu, który wprowadził towar na rynek Unii Europejskiej i dopełnił obowiązków CBAM. Powstaje jednak obawa, że zmiana kontrahenta lub zakup towarów z rynku europejskiego (po dokonanych wszelkich formalnościach) będą po prostu niemożliwe. W przepisach dotyczących mechanizmu CBAM nie znajdzie się rozwiązań w przypadku braku możliwości uzyskania danych od dostawców. Biorąc powyższe pod uwagę, należy wyprowadzić wniosek *de lege ferenda*, aby właściwe organy Unii Europejskiej dokonały zmian i uwzględniły takie sytuacje, czy to poprzez rozszerzenie możliwości dostosowania wartości domyślnych, czy rezygnację z nałożenia kar pieniężnych (poprzez instytucję odstąpienia od

54 B. Lim, K. Hong, J. Yoon, J. I. Chang, I. Cheong, *Pitfalls of the eu's carbon border adjustment mechanism*, „Energies” 2021/14(21).

nałożenia kary) za nieprzekazanie danych do sprawozdania CBAM z wykazaniem m.in. dołożenia przez importera/pośredniego przedstawiciela celnego należytej staranności, stosownie udokumentowanej w zakresie podjęcia prób uzyskania danych do sprawozdania CBAM. Problem ten może być napotykanym we wszystkich krajach Unii Europejskiej, ponieważ mechanizm CBAM został wprowadzony rozporządzeniem, co oznacza, że bez konieczności jego implementacji, jego zapisy obowiązują wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej.

X. ZAKOŃCZENIE

Poprzez wejście w życie regulacji CBAM na pewne podmioty zaangażowane w import określonych towarów zostały nałożone liczne obowiązki, do których realizacji należy właściwie się przygotować. Obecnie obowiązuje okres przejściowy mechanizmu CBAM, w którym należy dopracować pewne procedury zbierania stosownych informacji od dostawców lub producentów z sektorów objętych regulacjami CBAM. Jak to zostało powyżej przedstawione, importerzy czy pośredni przedstawiciele celni mogą spotkać się z licznymi problemami, aby prawidłowo wypełnić obowiązki CBAM, w szczególności dotyczy to informacji o emisjach wbudowanych w zakresie importowanych towarów CBAM. Pewne kwestie wymagają zmian lub doprecyzowania ze strony organów Unii Europejskiej, jak np. kwestia braku przesłania od producentów danych o emisjach wbudowanych. W takiej sytuacji należałoby się zastanowić nad możliwością korzystania z wartości domyślnych, nawet po 31.07.2024 r., lub rezygnacji z nałożenia kar pieniężnych. Mechanizmowi CBAM przyświecają szczytne cele poprawy klimatu poprzez m.in. redukcję emisji dwutlenku węgla, jednak realizacja tego celu nie powinna zasłaniać problemów, z jakimi spotykają się podmioty zobowiązane do wypełniania obowiązków, jak np. złożenie kwartalnych sprawozdań CBAM. Przedstawiona pokrótce literatura przedmiotu również wskazuje na liczne zastrzeżenia i obawy co do samego mechanizmu CBAM. Obecnie podmioty powinny rozważyć zgłaszanie wszelkich uwag do rzeczywistego funkcjonowania mechanizmu CBAM, czy to do organów Unii Europejskiej, czy to do polskiego KOBIZE, dzięki czemu organy te będą posiadać aktualną wiedzę o problemach, z jakimi spotykają się m.in. importerzy towarów. Pozostaje tym samym nadzieja, że organy Unii Europejskiej uwzględnią powyższe uwagi poprzez zmianę pewnych zapisów w rozporządzeniach dotyczących CBAM.

apl. adw. Natalia Kozłowska

Aplikantka adwokacka w Krakowskiej Izbie Adwokackiej, sekretarz redakcji „Młodej Palestry – Czasopisma Aplikantów Adwokackich”, absolwentka studiów na kierunku prawo stacjonarne na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autorka artykułów naukowych oraz prelegentka na licznych konferencjach międzynarodowych i ogólnopolskich. Główne obszary jej zainteresowań naukowych to prawo podatkowe, energetyczne, administracyjne, cywilne i celne.

A trainee attorney at the District Bar Association in Krakow, secretary of the editorial board of the Journal of Trainee Advocates “Młoda Palestra”. She graduated from the Faculty of Law and Administration of the Jagiellonian University in Krakow. Author of academic articles and speaker at numerous international and national conferences. Her main areas of research interest include tax law, energy law, administrative law, civil law and customs law.

ABSTRACT

Keywords: *CBAM, European Union law, Fitfor55*

Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) – theory versus reality ty

The article includes basic information and discusses basic issues related to the new European Union regulations, i.e. the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). From 1 October 2023, new obligations have been imposed on certain entities and discharging these obligations requires a high degree of involvement. Importantly, from 1 January 2026, these duties will be significantly extended. The article also presents the objectives of introducing the CBAM and the possible impact of these regulations on the environment. The purpose of this article is to analyse the new obligations associated with the regulation of CBAM and present practical problems for the entities involved, as well as to provide conclusions relating to necessary changes in these regulations.

Bibliografia

- Bacchus James**, *Legal Issues with the European Carbon Border Adjustment Mechanism; CATO Briefing Paper*, No.125; CATO Institute: Washington, WA, USA, 2021; pp. 3–6
- Bellora Cecilia, Fontagné Lionel**, *EU in search of a Carbon Border Adjustment Mechanism*, „Energy Economics” 2023/123

- Englisch Joachim, Falco Tatiana**, *EU Carbon Border Adjustments for Imported Products and WTO Law*. 2021, pp. 14–75, <https://ssrn.com/abstract=3863038>
- Grzegorzczak Filip**, *Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) – kilka refleksji na kanwie Europejskiego Zielonego Ładu* (w:) *Gospodarka w synergii prawa gospodarczego, finansowego i prawnej ochrony środowiska*, red. A. Powalowski, Legalis 2022
- Lim Byeongho, Hong Kyoungseo, Yoon Jooyoung, Chang Jeong-In, Cheong Inkyo**, *Pitfalls of the eu's carbon border adjustment mechanism*, „Energies”, 2021/14(21)
- Lowe Sam**, *The EU's Carbon Border Adjustment Mechanism: How to Make It Work for Developing Countries*, <https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2021/eus-carbon-border-adjustment-mechanism-how-make-it-work>
- Magacho Guilherme, Espagne Etienne, Godin Antoine**, *Impacts of the CBAM on EU trade partners: consequences for developing countries*, „Climate Policy”, 2024/24(2), s. 243–259
- Matarewicz Jacek**, *Graniczny podatek węglowy (CBAM) od 1 października 2023 r.*, LEX/el. 2023
- Pirlot Alice**, *Carbon Border Adjustment Measures: A Straightforward Multi-Purpose Climate Change Instrument?*, „Journal of Environmental Law” 2022, t. 34, nr 1, s. 39–41, <https://doi.org/10.1093/jel/eqab028>
- Provisional list of National Competent Authorities (NCAs) for the Carbon Border Adjustment Mechanism*, https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_pl
- Rafael Leal-Arcas, Manuliza Faktaufon, Anna Kyprianou**, *'A Legal Exploration of the European Union's Carbon Border Adjustment Mechanism'*, (2022), 31, *European Energy and Environmental Law Review*, Issue 4, pp. 227
- Sosnowska Anna, Pyrka Maciej, Jeszke Robert**, *Wprowadzenie podatku granicznego od emisji gazów cieplarnianych (CBAM) jako nowego instrumentu polityki klimatycznej UE i jego potencjalne skutki ekonomiczne dla Polski*, s. 156, studiabas.sejm.gov.pl
- Stoczkiewicz Marcin**, *Europejski Zielony Ład – nowe prawo klimatyczne Unii Europejskiej* (w:) *Prawo ochrony klimatu w kontekście praw człowieka*, Warszawa 2021
- Zacharzewski Konrad**, *W sprawie pojęcia ekologicznego rynku kapitałowego*, „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2016/2, s. 9–28
- Zhong Jiarui, Pei Jiansuo**, *Carbon border adjustment mechanism: a systematic literature review of the latest developments*, „Climate Policy”, 2024/24(2), s. 239